

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії і спеціальних методик

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
логопедії і спеціальних методик
протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ **Олексій ГАВРИЛОВ**

МЕТОДИКА ЛОГОПЕДИЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ З КОМБІНОВАНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ООК 3

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Викладач (викладачі) Контактний телефон	Ткач Оксана Михайлівна тел. (03849) 7-63-68
Е-mail	kaflogoped@ukr.net, kaflogoped@kpnu.edu.ua
Профайл викладача	https://logo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/tkach-oksana-mykhajlivna/
Назва освітньої програми	Спеціальна освіта (Логопедія).
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта. (Логопедія)
Статус дисципліни	Дисципліна професійної підготовки. Нормативна навчальна дисципліна
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=8806
<i>ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ</i>	
Міждисциплінарні зв'язки	«Логопедія», «Неврологічні основи логопедії», «Спеціальна педагогіка осіб з порушеннями мовлення»
Мова викладання	українська

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2020-2021	2020-2021
Семестр вивчення	2	2
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	30 год.	18 год.
Лекційні заняття	12 год.	6 год.
Практичні заняття	10 год.	6 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	8 год.	4 год.
Самостійна та індивідуальна робота	90 год.	102 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

Анотація курсу Навчальна дисципліна «**Методика логопедичної підтримки дітей з комбінованими порушеннями**» передбачає формування у майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти знань та уявлень про різноманітність проявів комбінованих порушень у дітей, їхні клініко-психологічні особливості, шляхи спеціальної адаптації та надання корекційної допомоги цій категорії дітей, базуючись на сучасних підходах до спеціального навчання і виховання дітей з комбінованими порушеннями психофізичного розвитку, враховуючи потребу для роботи з ними у спеціальних загальноосвітніх закладах, в умовах інклюзивного навчання

Консультації з навчальної дисципліни *Онлайн-консультації або очні консультації (згідно графіка)*

Мета і завдання курсу Метою курсу «Методика логопедичної роботи з дітьми з комбінованими порушеннями» є формування у студентів формувати у студентів теоретико-методологічні знання про загальний недорозвиток, системні порушення мовлення, причини, що їх викликають, шляхи їх подолання та попередження; практичні навички роботи з дітьми на основі засвоєних прийомів виявлення, корекції, а також профілактики порушень лексико-граматичної сторони мовлення та зв'язного мовлення. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика логопедичної роботи з дітьми з комбінованими порушеннями» є:

- дати уявлення про системні порушення мовлення, мовні порушення, ЗНМ, тяжкі порушення мовлення етіологію, класифікацією;
- навчити лінгвістичному підходу до вивчення системних порушень мови;
- ознайомити студентів із онтогенезом формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;
- навчити закономірностями порушень лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;

■ навчити використанню діагностичних методик для визначення рівня сформованості експресивного та імпресивного мовлення;
 забезпечити формування навичок цілеспрямованого добору та використання методик та технологій корекції й розвитку мовленнєвої діяльності при різних труднощів лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;
 ■ ознайомити з формами організації логопедичної допомоги при роботі зі ЗНМ;
 ■ обґрунтування застосування комплексного підходу в роботі з дітьми з порушеннями лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення, реалізовувати мультисистемний підхід до супроводу дітей.

ФОРМАТ КУРСУ

Форми та види проведення навчальних занять	<u>Форма</u> навчання – денна / заочна <u>Види</u> навчальних занять:
Методи та форми контролю	лекційні, практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота <u>Методи контролю:</u> опитування, дискусії, вирішення проблемних ситуацій тощо. <u>Форми контролю:</u> поточний контроль (усне та письмове опитування, захист практичних робіт, тестування, презентації виконаних завдань, рефератів; підсумковий контроль (екзамен).
Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання	Технічне комп'ютерне забезпечення для показу презентацій, відео матеріалів.
Індивідуальні завдання	Вивчення наукової літератури з предмету, розробка презентацій, адаптація та модифікація навчальних програм, написання рефератів.
Інтегральна компетентність (ІК)	ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти в цілому та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти. СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності. СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами,

доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення.

СХЕМА КУРСУ

Денна форма

Назви змістових модулів і тем	разом	Кількість годин у тому числі				
		лекційні і заняття	практичні заняття	лабора торні занятт я	самоос вітня робота	індивідуальна робота
Тема 1. Еволюція поглядів на поняття «діти зі складними та системними порушеннями» в теорії і практиці спеціальної освіти.	8	1	2		3	2
Тема 2. Типологія дітей з комбінованими та системними порушеннями	11	2	2	2	3	2
Тема 3. Вплив особливостей психофізичного розвитку дітей з комбінованими та системними порушеннями на різні види їхньої діяльності	7	2	2	2	1	
Тема 4. Теоретичні та методичні аспекти організації і проведення вивчення особистісного розвитку дітей з комбінованими порушеннями	12	2	2	2	4	2
Тема 5. Особливості виховання та навчання дітей з комбінованими порушеннями психофізичного розвитку	14	2	2		8	2
Тема 6. Управління корекційно-реабілітаційним процесом	20	2		2	10	6
Тема 7. Роль сім'ї у вихованні дитини з комбінованими порушеннями	18	1			10	7
Разом годин	90	12	10	8		60

Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	разом	у тому числі

		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Еволюція поглядів на поняття «діти зі складними та системними порушеннями» в теорії і практиці спеціальної освіти.	6	1	1		4	
Тема 2. Типологія дітей з комбінованими та системними порушеннями	3				3	
Тема 3. Вплив особливостей психофізичного розвитку дітей з комбінованими та системними порушеннями на різні види їхньої діяльності	8	1	1		4	2
Тема 4. Теоретичні та методичні аспекти організації і проведення вивчення особистісного розвитку дітей з комбінованими порушеннями	3				3	
Тема 5. Особливості виховання та навчання дітей з комбінованими порушеннями психофізичного розвитку	7			1	4	2
Тема 6. Управління корекційно-реабілітаційним процесом	8	1	1		4	2
Тема 7. Роль сім'ї у вихованні дитини з комбінованими порушеннями	4				4	
Разом годин	90	6	6	4		74

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН 2 – Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 10 – Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН 17 – Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КІПУ https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>
- Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
- Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Форми оцінювання

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі.

<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLtRbcOA86/view>

<https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTnRng2ZVFjdA0dEV1YmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrsfoQ>

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю	1. Особливості логопедичної роботи з дітьми, що страждають внаслідок церебрального паралічу. 2. Особливості словника розумово відсталості дитини. 3. Розробити план логопедичного заняття по корекції зв'язного мовлення дитини із затримкою психічного розвитку. 4. Мовленнєві порушення при дитячому церебральному паралічі. 5. Формування словника дитини з порушенням слуху. 6. Продемонструвати логопедичні завдання, спрямовані на збагачення словникового запасу розумово відсталості дитини. 7. Причини порушення мовлення у розумово відсталості дітей. 8. Порушення лексичної та граматичної будови мовлення дітей з порушеннями слуху. 9. Провести фрагмент логопедичного заняття, метою якого є збагачення і уточнення словника дитини з порушенням слуху. 10. Специфіка логопедичної роботи з розумово відсталості дітьми. 11. Формування лексико – граматичної сторони мовлення у дітей з порушеннями слуху. 12. Продемонструвати вправи, що використовуються у роботі над диханням дитини з церебральним паралічем.
--	---

	13. Особливості логопедичної роботи з дітьми, що страждають внаслідок церебрального паралічу. 14. Рівні сформованості мовлення у дітей з вадами зору. 15. Провести обстеження номінативного словника дитини з порушеннями слуху. 16. Загальна характеристика мовлення дітей з порушеннями слуху. 17. Порушення граматичної будови мовлення розумово відсталої дитини. 18. Провести артикуляційну гімнастику для дитини з наслідками церебрального паралічу. 19. Етапи роботи над звуковимовою дітей з наслідками церебрального паралічу. 20. Особливості мовлення дітей з порушеннями зору. 21. Продемонструвати вправи на розвиток слухової уваги і фонематичного слуху дитини з порушенням слуху. 22. Особливості спілкування дітей з наслідками церебрального паралічу. 23. Порушення зв'язного мовлення у розумово відсталих школярів. 24. Провести вправи по розвитку дрібної моторики рук дитини з порушенням зору. 25. Диференційований підхід у логопедичній роботі з дітьми з порушеннями інтелекту. 26. Порушення звуковимови у дітей з порушеннями слуху. 27. Скласти план логопедичного заняття по обстеженню узагальнюючих понять дітей з наслідками церебрального паралічу. 28. Фонетико – фонематичні порушення мовлення у дітей з вадами слуху. 29. Порушення писемного мовлення у розумово відсталих дітей. 30. Скласти план логопедичного заняття по обстеженню зв'язного мовлення дитини з наслідками церебрального паралічу. 31. Напрямки логопедичної роботи по корекції вад мовлення у дітей з порушеннями зору. 32. Використання у мовленні розумово відсталою дитиною різних частин мови. 33. Скласти план логопедичного заняття по обстеженню словника антонімів дитини з наслідками церебрального паралічу. 34. Особливості формування навичок читання розумово відсталими дітьми. 35. Спільна робота логопеда, вихователя, тифлопедагога по корекції порушень мовлення дітей з вадами зору. 36. Скласти план логопедичного заняття по корекції порушення зв'язного мовлення розумово відсталої дитини. 37. Характеристика словника слабочуючих школярів молодших класів. 38. Етапи логопедичної роботи з дітьми, що страждають внаслідок церебрального паралічу. 39. Продемонструвати вправи на розвиток зв'язного мовлення розумово відсталої дитини. 40. Характеристика мовленнєвих порушень у дітей із затримкою психічного розвитку. 41. Роль природної наочності у процесі збагачення словника дитини з порушенням зору. 42. Провести підготовчий етап логопедичної роботи з дитиною, що страждає внаслідок церебрального паралічу.
--	---

	43. Класифікація дітей із ЗПР з урахуванням характеру їх мовленнєвих порушень. 44. Порушення письма у розумово відсталих школярів. 45. Провести етап логопедичного заняття по формуванню первинних комунікативних навичок з дитиною із церебральним паралічем. 46. Характеристика писемного мовлення школярів з порушеннями слуху (учнів 1-2кл.). 47. Формування узагальнюючого значення слова у розумово відсталих дітей. 48. Провести обстеження мовлення дитини з церебральним паралічем (етап обстеження словника синонімів). 49. Специфіка роботи над лексикою дітей з церебральним паралічем. 50. Розвиток зв'язного мовлення розумово відсталих дітей. 51. Скласти план логопедичного заняття, метою якого є розвиток зв'язного мовлення дитини з церебральним паралічем. 52. Спрямованість процесу логопедичної роботи з розумово відсталими дітьми на формування мисленнєвих операцій аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування, узагальнення. 53. Характеристика мовлення дітей із затримкою психічного розвитку. 54. Провести вправи по розвитку голосу дитини, що страждає внаслідок церебрального паралічу.
Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)	1. Бондар В.І., Ільченко А.М. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей в системі М. Монтесорі: Навчальний посібник. – Полтава: РВВ ПДАА, 2009. – 252 с. 2. Бондар В.І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці: Навч. посіб. – К.: Наш час, 2005. – 176 с. 3. Вавіна Л.С., Гудим І.М. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: дитина із порушенням зору / За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010. – 378с. 4. Виховання дитини з порушеннями слуху / За ред. Т.В. Сак. – К.: Науковий світ, 2009. – 216 с. 5. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: Навчальний посібник.-Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 308 с. 7. Методика навчання учнів 1-4-х класів спеціальної школи: Навчальний посібник / за ред. О.В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2011. – 312 с. 8. Гаврилова Н.С. Порушення фонологічного боку мовлення у дітей: Монографія.– Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2011.– 200с. 9. Гребенюк Т.М., Сасіна І.О., Тімакова Ю.В. Медико-педагогічна корекція зорового сприймання у дошкільників з вадами зору: Навчальний посібник. – К., 2005. – 147 с. 10. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією В.І. Бондаря, В.М. Синьова. – К.: «МП Леся», 2011. – 528 с. 11. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання. Навч. посібник для педагогів і шкільних психологів / Т.Д.Ілляшенко, Н.А.Бастун, Т.В.Сак. – К.: ІЗМН, 1997. – І28 с. 12. Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: Навчальний посібник. –Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с. 13. Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання. Науково-методичний збірник. Випуск 1. – К., 2010. – 254с.

14. Ілляшенко Т.Д. Обухівська А.Г. Романенко О.В., Скрипка Н.С. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі: Навчально-методичний посібник.: К, – 2003.– 256с.
15. Кобильников В.В. Соціально-психологічні основи розвитку та корекції особистості підлітка в нормі і при патології зору. Монографія. – К.: Освіта України, 2010. – 550 с.
16. Козьявкін В.И., Сак Н.Н., Качмар О.А., Бабадаглы М.А. Основы реабилитации двигательных нарушений по методу Козьявкина.- Львів: НВФ "Українські технології", 2007.– 192с.
17. Козьявкін В.І., Волошин Б.Д. Метод проф. В.Козьявкіна. Система інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації. Блок кінезіотерапії.: Трускавець.– 2004.–128с
18. Конопляста С.Ю., Сак Т.В. Логопсихологія : навч.пос. – К. : Знання, 2010. – 293с.
19. Кузнецова Т.Г., Омельченко М.С. Формування кольорового сприймання у процесі сенсорного виховання дошкільників із затримкою психічного розвитку. – Слов'янськ: ДДПУ, 2013. – 168с.
20. Литовченко С.В., Борщевська Л.В., Жук В.В. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Дитина із порушенням слуху / За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010. – 256с.
21. Логопедія. Підручник, друге видання, перероблене та доповнене. За ред. М.К.Шеремет. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2010. – 672 с.
22. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. – К.: КНТ, 2008. – 256с.
23. Марченко І.С. Педагогічні заходи з формування комунікативної поведінки дітей з дизартрією при ДЦП: навчально-методичний посібник / І.С. Марченко, О.Г.Тюленєва. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2013. – 96 с.
24. Мерсіянова Г.М., Макаруч Н.О. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: дитина із порушенням розумового розвитку / За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010. – 324с.
25. Матвеева М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: Навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. – 164 с.
26. Мартиненко І.В. Логопсихологія: курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: ДІА. – 2014. – 100 с.
27. Марченко І.С. Спеціальна методика розвитку мовлення (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників): Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Спеціальність: Корекційна освіта (логопедія). – Вид. 3-є, перер. та доп. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 312 с.
28. Миронова С. П. Основи корекційної педагогіки : навчальний посібник / С. П. Миронова, О. В. Гаврилов, М. П. Матвеева ; за заг. ред, С. П. Миронової. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – 264 с.
29. Миронова С.П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2007. – 204 с.
30. Миронова С. П. Методика корекційної роботи при порушенні пізнавальної діяльності : підручник / С. П. Миронова. –

- Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. - 260 с.
31. Рання комплексна діагностика і реабілітація дітей з сенсорними порушеннями: реалії та перспективи // Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. Статті та лекції. – Львів. – «Український бестселер», 2010. – 360с.
 32. Психолого-педагогічний супровід дітей шкільного віку з помірною та тяжкою розумовою відсталістю / За ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. – К.: ТОВ "Поліпром", 2006. – 156 с.
 33. Психолого-педагогічні основи ранньої діагностики і корекції вад психофізичного розвитку/ Е.К. Коса, Л.А. Маруніч, М.П. Матвєєва, В.М. Ремажєвська, А.Ю.Сороківський/ за загальною редакцією В.М. Ремажєвської. – Львів: «Апріорі». – 2011. – 91с.
 34. Питерс Т. Аутизм: От теоретического понимания к педагогическому воздействию: Книга для педагогов-дефектологов / Пер. с англ. М.М. Щербаковой; под науч. ред. Л.М. Шипицыцой; Д.Н. Исаева. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. -240 с.
 35. Прикладна корекційна психопедагогіка: олігофренопедагогіка. Навчальний посібник / За ред. О.В. Гаврилова, В.О. Липи / Олексій Вікторович Гаврилов, Володимир Олександрович Липа, Олександр Миколайович Ляшенко, Вадим Едуардович Левицький, Олег Миколайович Опалюк, Олександр Петрович Глоба, Євгенія Володимирівна Данильченко. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2014. – 592с.
 36. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та інтелекту / За ред. В.І. Бондаря, Л.С. Вавіної, В.В. Тарасун. – К.: 2008. – с. 284.
 37. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху та інтелекту / За ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. – К.: ТОВ "Поліпром", 2007. – 171 с.
 38. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху / Колектив авторів: Вавіна Л.С., Глушенко К.О., Засенко В.В., Софійчук С.О., Кобильченко В.В., Колупасєва А.А., Мерсіянова Г.М., Сухіна І.В., Таранченко О.М., Тарасун В.В. / за ред. Л.С. Вавіної. – К.: Науковий світ, 2009. – 168 с.
 39. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Вавіної Л.С. – К.: „АТОПОЛ”, 2010. –242 с.
 40. Психолого-педагогічна діагностика розвитку дітей раннього дошкільного віку: Навчально-методичний посібник / За науковою редакцією Л. А. Федорович. Укладачі О. В. Гнітій, І. В. Макаренко, Л. А. Федорович - Кременчук: Християнська Зоря, 2008. - 217с.
 41. Романчук Олег. Розлади спектру аутизму в запитаннях та відповідях. – Львів: Колесо, 2009. – 168 с.
 42. Сак Т.В., Марчук Т.Ф., Прохоренко Л.І. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: діти із затримкою психічного розвитку / За заг. ред. Колупасєвої А.А. – К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010. – 311с.
 43. Синьов В.М., Матвєєва М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталої дитини: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
 44. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: Навчальний посібник.– К.: Вища шк., 2001.– 143с.
 45. Синьов В.М. Психолго-педагогічні проблеми дефектології та пенітенціарії. – К.: «МП Леся», 2010. – 779с.

	46. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина 1. Загальні основи корекційної педагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 224с. 47. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина 2. Навчання і виховання. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 224с. 48. Синьова Є.П. Тифлопсихологія: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 365 с. 49. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: Монографія. – К.: Видавництво "Фенікс", 2010. – 368 с. 50. Скрипник Т.В. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Дитина з аутизмом / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010. – 316с. 51. Сухіна І.В. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Гіпеактивна дитина / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010. – 226с. 52. Технології психічної інтеграції дітей з аутизмом: У 2-х томах / За ред. В. Бондаря, В. Засенка, В. Тарасун - том II: Напрями психотера-певтичного впливу на особистісний розвиток дітей з аутизмом. - К.:, 2006. - 249 с. 53. Технології психічної інтеграції дітей з аутизмом: У 2-х томах / За ред. В. Бондаря, В. Засенка, В. Тарасун - том I: Формування передумов навчально-пізнавальної діяльності у дітей. 54. Ткач О.М. Особливості написання логопедичного висновку. Збірник наукових праць Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2014. С. 163–165. 54. Ткач О.М. Логопедія: формування семантичних полів слів у дітей з системними порушеннями мовлення. Монографія Кам'янець-Подільський: ПП «Аксіома», 2019. 54. Шеремет М.К. Діагностика здатності до творчого самовираження дошкільників із порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник / М.К. Шеремет, В.П. Лепетченко. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2014. – 128 с 55. Шульженко Д.І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: Монографія. – К., 2009. – 385с. 56. Хрестоматія з логопедії. Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія. – К.: КНТ, 2008. – 380 с. 57. Чередніченко Н.В., Курбатова А.І. Формування графічної навички письма у дітей з різними вадами мовлення в умовах корекційного навчання: Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 96 с. 58. Чеботарьова О.В. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: дитина із церебральним паралічем / За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010. – 268с.
	Інтернет-ресурси: 1. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi 2. Журнал «Бюлетень ВАК України» № 9-10, 2011 р., нові вимоги до оформлення дисертацій і авторефератів дисертацій: 3. http://www.library.kpi.ua/system/files/byuleten_vak_ukr_9_10_2011.pdf

	4. Урядовий портал – Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-organi-a957
--	---